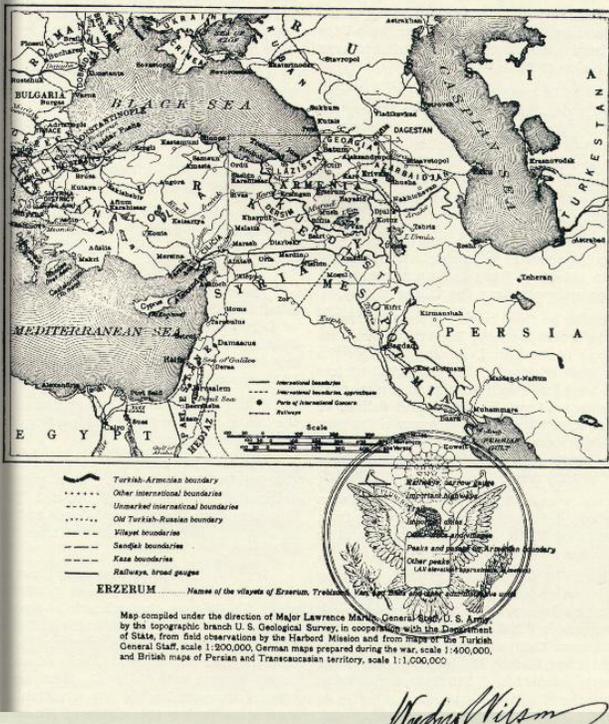

كورد و كوردستان لسلەردەمى كومهلا گەلان

نمىسین : ئىسماعیل بېشىكجى
تايبەت بۆ گوقارا رووگەھ
وهرگيران : پىروز عبدالله بشار

KURDISTAN

Map showing the boundaries of Armenia as awarded by PRESIDENT WILSON.

ل زانکویا زا خو ریکهفتی ۱۶-۱۸ نیسانا ۲۰۱۹ ی کونفرانسه کا نیشدهولهتی ل ژیر نافونیشان «سیاسهتا بهریتانیا هه مبهه کیشهیا کوردی» هاته ریکهفتن. ژ چهندين وه لاتین عه رهیی، وه لاتین نه فریقیا، نه وروپا، نه مریکا و وه لاتین روزه لاتا دوور ... پشکداری د قی کونفرانسیدا کرن. ههشت په نه ل هاتنه ریکهفتن. ل ریکهفتی ۱۶ ی نیسانن پشتی فه کرنا کونفرانسی د په نه لی ئیکئی دا بیشیکجی ژی سمیناره ک پیشکیش کر و سمینار ژلایی پیروز عبدالله بشار فه هاته وهرگیران. سمینار بقی رهنگی بوو:

پیدقیه دهستپیکهین ژ بنیاتی پهیدا بوونا کیشهیا کوردی. کیشهیا کورد و کوردستانی نه قهیه، دهمی ل سالتین بیستان ژ چهرخی بوری، لسه دهمی کومه لا گه لان کورد و کوردستان هاتیه بارچه کرن و دابه شکرن و پارقه کرن و مافی دامه زانندا دهولهته کا سه ریخوه ژ کوردان هاتیه ستاندا. تشتی سه رنج راکیش نه وه نه قه چهنده هاتیه رویدان ل دهمه کنی کو زور جهخت لسه ربنه مایی (مافی چاره نشیسی ملله تان) ل روزه لاتا نافین و ناسیا و نه فریقیا باکور ... هتد دهاته کرن و دهیته زانین ل ئیکهتیا سو قیهت لینین، ستالین، تروچکی و ل نه مریکا سه روک ویلسونی دا کوکی لسه قی بنه مایی دکرن.

ههردوو هیژین ئمپریالی یین وی دهمی بهریتانیا و فه ره نسا، و ههردوو دهولهتین که قنار (رهسن) یین روزه لاتا نافین نه وژی کومارا تورکیا بهرده و امیا ئمپراتوریا عوسمانی، شاهاتیا ئیران بهرده و امیا ئمپراتوریا ئیرانی، نه قه هه رچار هیژه، ئانکو حکومهتین بهریتانی و فه ره نسی و عه ره ب و تورک و فارس لگه ل ئیک هه فکر بوون د سه رکهفتنا پیشهاتین د قی ماوهیی دا.

ئیک ژ گرن گرتین کارین کومه لا گه لان نه بووو، پشتی بدوو ماهیک هاتنا جهنگی جیهانی یی ئیکئی، دابه شکرن و پارقه کرنا داگیر که هین دهولهتین شکهستی د جهنگی دا لسه دهولهتین سه رکهفتین ئانکو داگیر که هین نه مانیا و عه ردی ئمپراتوریا عوسمانی دناقبه را بهریتانیا و فه ره نسا و ئیتالیا دا هاتنه دابه شکرن. هه ر د قی چار جووقیدا داگیر که هین نه مانیا ل باشووری روژناقا نه فریقیا و روزه لاتا دوور و عه ردین ئمپراتوریا عوسمانی ل میزوبوتامیا و روزه لاتا نافین دابه شکرن.

هه ره و سا ئنتیدابین عیراق، ئوردن و فلسطین سه ر ب بهریتانیا قه، و ئنتیدابین سوریا و لوبنان سه ر ب فه ره نسا قه هاتنه دامه زاندا. نه م دشین ئنتیداب وه ک داگیر که به دهنه دیار کرن. ل قیری پرسیا سه ر که نه قه یه: بوچی دهولهته کا ئنتیدابی یا کوردستانی نه هاته دامه زاندا؟ نه خاسه ل وی دهمی ل باشووری کوردستانی، ل ویلیاته تا مووسل شیخ مه حمودی بهر زنجی دکووته بهریتانیا نه ز شاهی کوردستانی مه و دانپیدانی ب من بکه ن وه ک شاهی کوردستانی، به لی ل وی دهمی دهولهتین ئمپریالی یین وه ک فه ره نسا و بهریتانیا نه بتنی رازی نه بوون ب کوردستانه کا سه ریخوه به لکو هه ر د دامه زاندا کوردستانی دا ب شینوییی داگیر که ژی نه کرن. نه قه د دهمه کنی دا پیدقیه نه هیته ژبیر کرن کو موسته فا که مال و شیخ مه حمود بهر زنجی د په یوه نندین نهینی دابوون.

ژ گرنکترین نارمانجین کومه‌لا گه‌لان په‌یدا کرنا ناشتیا نیژده‌وله‌تی بوو، به‌لی نه‌شیا قن نارمانجی بجه بینیت و نه‌شیا بیته ریگر ل به‌ریابوونا جه‌نگی جیهانی یی دووی. هه‌روه‌سا ریژه‌به‌رین ده‌وله‌تان د ماومین جه‌نگی جیهانی یی دووی دا ژی هه‌ولین مه‌زن کرن ژ بو په‌یدا کرنا ناشتیا نیژده‌وله‌تی. و ژیه‌ر قن مه‌رمی ل سالا ۱۹۴۵ ی ملله‌تین ئیکگری دامه‌زاندن.

لسه‌رده‌می ملله‌تین ئیکگری ل هه‌می دونیایی ژلایی سیاسی فه گوه‌ورینین مه‌زن په‌یدا بوون. به‌لی ل کوردستانی چ تشت نه‌هاتنه گوه‌ورین نه‌وین به‌ری هینگی چ ئاستین سیاسی نه‌داین کوردان و کوردستانی دقن ماومیی دا ژی ب هه‌مان شیوه به‌ردموام بوون. ل سه‌رده‌می ملله‌تین ئیکگری داکیرگه‌هین ل نه‌فریقیا ئیک ئیک سه‌رخه‌بوونا خوه و مرگرتن. د قن بیاییدا به‌یاناناما (سه‌رخه‌بوونا ملله‌تین داکیرگه‌هان) نه‌وا ل ۱۴ کانوونا ئیک ۱۹۶۰ ی ب ه‌زمارا ۱۵۱۴ به‌یانانامه‌کا زور گرنگ بوو.

نه‌ف به‌یانانامه ییک دهات ژ هفت به‌ندان، به‌ندی ۳،۲۱ و ۵، باس ل سه‌رخه‌بوونا داکیرگه‌هین دهریایی و زهریایی دکهن. نه‌فه ب شیوه‌یه‌کی کشتی داکیرگه‌هین ل نه‌فریقیا بوون. ئایا داکیرگه‌هه بتنی ل دهریا و زهریا هه‌نه؟ ئایا داکیرگه‌هین ناخوویی یین وهک دریژه‌پیدان بو وهلاتی سه‌ره‌کی نین؟ بو نمونه ل باکووری عیراقی، باشووری کوردستانی نه داکیرگه‌هه ؟.

ب دیتنا من ل داکیرگه‌هین ناخوویی زورداری و ستم زیده‌تره به‌راورد لگه‌ل داکیرگه‌هین دهریایی و زهریایی، زورداری و ستم ل قان داکیرگه‌هین ناخوویی به‌رفره‌هتره و توندتره. ل قیری پیدقیه بنیرین نه‌گه‌ری دهرکه‌فتنا به‌یاناناما سه‌رخه‌بوونا ملله‌تین داکیرگه‌هان. ئایا نه‌که‌ر چ بوون نه‌ف به‌یانانامه دهرکه‌فت؟ نه‌که‌ر ب کورتی نه‌فه‌بوون: داکیرگه‌ه ب زورداری و ستمی دهینه بریشه‌برن. فشار و ستم دبیته ئاسته‌نگ د پیشه‌چوونا ئابووری و جشاک و که‌لتوریدا. ژیه‌ر قن چه‌ندی پیدقیه ملله‌تین داکیرگه‌هاندا مافی دیارکرنا چاره‌نشینی خوه هه‌بیت. و نه‌ویخوه خوه بریشه‌به‌ن.

ده‌می ژ قن لایی فه لینیرینی دکه‌ین دی بینین، فشار و ستم ل داکیرگه‌هین ناخوویی زیده‌تره. ده‌می به‌راوردین دناقه‌هرا کوردستانی و داکیرگه‌هین پورتوگالی وهک نه‌نگولا، موزمبیک، کینیا دکه‌ین جوداهیه‌کا مه‌زن دناقه‌هرا واندا دیاردب

دووراتیا دناقه‌هرا داکیرگه‌هین پورتوگالی و لیشبونه دا نیژیکی (۱۶۰۰-۱۸۰۰) کم دایه. ده‌می کیماسیه‌ک ژ لایه‌نین لوژیستیکی و له‌شکه‌ری و پیدقیین شه‌ری دا هه‌بیت پیدقیه قن دووراتی بېرن. داکووان کیماسیا دابین بکهن. نه‌ف چه‌نده ده‌می لایه‌نی جوگرافی و رموشا و مرزی لبه‌رچا‌ف به‌یته و مرگرتن دیاردبیت کو د ده‌می کییم دا ناهیته نه‌نجام دان. هه‌روه‌سا ریژه‌به‌رین داکیرگه‌هین ناگه‌نه ناخوویا داکیرگه‌هین. ل داکیرگه‌هین نه‌فریقیا پرانیا جارن ریژه‌به‌رین داکیرگه‌هان ل که‌نارین زهریایی یان ل که‌نارین رویباران یین داکیرگه‌هین کاریگه‌ردبوون.

به‌لی ل کوردستانی بارودوخ زور جودایه. فروکه‌کا جه‌نگی ژ به‌غدا ربیت د ده‌می زور کییم دا کوردستانی بومبه‌باران دکت. نه‌فه سه‌رمای هندی باره‌گایی دووی یی مه‌زن یی سوپایی عیراقی ل مووسله. ئانکو دناق کوردستانی بخومه‌دایه. نه‌فه وی چه‌ندی دکه‌هینیت کو فشار و ستم ل قیری گه‌له‌ک توندتره و به‌رفره‌هتره و به‌رده‌موامه.

دیسان د به‌ندی ۷،۶،۴ یی به‌یاناناما سه‌رخه‌بوونا ملله‌تین داکیرگه‌هان دا باس ل ئیکه‌تیا ناخی دکت، و باس ل جه‌وانیا هاریکاریا ملله‌تین ئیکگری لگه‌ل ده‌وله‌تین په‌یوه‌ندی‌دار د ته‌په‌سه‌رکرن و ژناقه‌رنا بزاقین نه‌ته‌وه‌یی ل قان وه‌لاتان دکت. نه‌فه‌زی رامانا هندی یه بو نمونه ملله‌تین ئیکگری ل باشووری کوردستانی داخوایین کوردان یین ره‌وا لبه‌رچا‌ف و مرنه‌کریت و هاریکاریا (سه‌دام حسین) ی بکهن نه‌وی کورد جینوساید کرین ژبو ژناقه‌رنا بزاقین نه‌ته‌وه‌یی. ل قیری هه‌فد‌ژه‌یه‌کا مه‌زن دناقه‌هرا به‌ندین (۵،۳،۲،۱) و (۷،۶،۴) یین به‌یانانامه‌یا ناخبری دا دیاردبیت.

نه‌ف هه‌لوسته ل ۱۶ ی ئادارا ۱۹۸۸ ی ل هه‌له‌بجه ده‌می کورد تووشی جینوسایدی بووین ب ناشکه‌رایه ده‌ینه دیتن بو نمونه ملله‌تین ئیکگری چ کارقه‌دان به‌رامبه ر قن جینوسایدی نه‌کرن.

مەرجین سەرەکی یێن پیکه ژيانا ملهتان :

ئەگەر دەولەتەکی دا حکومەتا مەڕکەزی دانپیدانی ب نازادیا نەژادی یا مللەتین ناف سەنوری دەولەتی دا دژیت بکەت و ب شیوەیهکی بەکسانی سەرەدەمین لگەل فی پیکهاتا نەژادی بکەت ل قیری دبیەت پیکهە ژیان هەبیت. هەرەوسا یاسایا نیشدەولەتی ل سەرفی بابەتی زی ب هەمان رەنگی یە. ئەگەر حکومەتا مەڕکەزی دانپیدانی ب نازادیا فان مللەتان نەکەت و فشاری ل سەر بکەت و هەول بەت بشیقینیت پیکهە ژیان ل ویری ناییت.

یا دیارە کول عیراقی رژیما سەدام حسین ی ب چ رەنگی سەرەدەری لگەل کوردان دکر. حکومەتا سەدام حسین ی دانپیدان ب هەبوونا کوردان یا نەژادی و جفاکی و مافین گریادی ب هەبوونا وان نەدکر و پولیس و سویا و هیژا دەولەتی ژبو تەپەسەڕکرن و ژناقیر نا کوردان بکار دینا و داخوایین کوردان یێن رەوا و دیموکراتخووا پاشکوه د نیکست. لەورا یا گرنگە قەکولین ل سەر جینوساید کرنا کوردان بەیتە کرن.

جینوسایدە حەلەبجە ل ۱۹۸۸ ل سەر کوردان چ رامانی ددەت ؟ رامانا وی چەندی یە، دبیژیتە کوردان ئەز دی هەو ب جینوسایدی بریقەبەم و دی نەژادی هەو ب جینوسایدی ژناق بەم.

دەیتە زانین کول ۱۶ ی نادارا ۱۹۸۸ زیدەتر ژ ۶۰۰۰ کوردان ب گازین ژەهراوی خەندقین و مرن. هەرەوسا سەدام حسین ی قەکولین ل سەر هندی دکر کیژ گارز ژەهراویترە ژ هەمیان و دگوت: « کیژ گاز ژەهراویترە دی وی بەرەم نینم و بەرامبەر فان کوردین پاشقەمایێ بکارنینم ». و تاقیکرن ل سەر فان گازین ژەهراوی دکر و وەک تاقیکە ژێ کوندین کوردان و کوردین ل زیندانان بکار دینان. زیندانیین کورد ل بارەگایێ ئاسایشا سلیمانیی دەاتنە بکار دینان و دناقەرا سالین (۱۹۸۳- ۱۹۸۸) زیدەتر ژ ۶۰۰۰ کوردان ل فان تاقیکرنا نندا هاتنە کوشتن.

هەرەوسا پیدقیە بیرا خوە ل ناخفتن (عەلی حەسەن مەجیدی) ی بینین. عەلی حەسەن مەجیدی دگوت: « ئەم دی دەهان حەلەبجەیان ل سەر فان کوردین پاشقەمایێ ئەنجام دەین. دی پاشقەمایێ ب نیکجاری ب دووماهیەک ئینین و ژناق بین، ژبو قی چەندی مە هەمی جووری چەکان هەیه. دی زیدەتر ژێ جیبە جی کەین... » عەلی حەسەن مەجیدی ئەق ناخفتنە نیکسەر پشتی جینوسایدە حەلەبجە، دەمی ئویرا سیونین ئەنفالی دا کوتیوون.

ل قیری پرسیارا سەرەکی ئەو، ئایا پیکهە ژیان بشی رەنگی دی چەوا چینیەت؟ پیدقیە پشتی جینوسایدە حەلەبجە ل سال ۱۹۸۸ ریکخراوین نیشدەولەتی یێن وەک مللەتین نیکگرتی، کونفرانسی ئیسلامی، جقاتا ئەوروپی، نیکەتیا ئەوروپی، ریکخراوین سئیل وەک ریکخراوا لیبوورینا نیشدەولەتی ئەق بابەتە ئینابان روژەقی. هەرەوسا پیدقیە ئەق بابەتە ل جقاتا گشتی یا مللەتین نیکگرتی و جقاتا ئاسایشا مللەتین نیکگرتی هاتبایە روژەقی. بەلی ئەق چەندە چینیەبوو. ئەق ریکخراوین مافین مروقی یێن ئامازە پی هاتینەدان سەبارت کورد و کوردستانی چ کارقەدان ئەنجام نەدان و ل ج جەین دونیایی وەک پاریس، لەندن، روما، بەرلین، واشنتون، توکیو و موسکو کارقەدان یان دژایەتیا قی کارەساتی نەکرن.

ل روژین جینوساید کرنا کوردان ل سال ۱۹۸۸ ل کویتی کونفرانسی ئیسلامی د کومبوونی دا بوون، بەلی کونفرانسی ئیسلامی چ ئامازە پیدان ب جینوسایدە کوردان نەدان و رەخنە ل قی چەندی نەکرتن هەرەوسا ل بەیانناما پشتی کونفرانسی هاتیە راکە هاندان د ژێ ئامازە ب قی رویدانی نەدا بوون. بەلی د هەمان دەمدا کەنفرانسی ئیسلامی رەخنە ل سیاسەتا بولگاریا دگرت سەبارت هەلوێست و سەرەدەریا بولگاریا بۆ گۆهورینا ناقین تورکان ژ تورکی بۆ بولگاری بۆ تورکین ل بولگاریا دژین، بەلی خوە نەدیتی کرن بەرامبەر جینوسایدە کوردان ل کوردستانی و چ رەخنە ل حکومەتا سەدام حسین ی نەکرن... ئەق چەندی ئەگەرەکی بەرچا قەهەیه ئەوژی پارچە کرن و دابەش کرن و پارقە کرنا کورد و کوردستانی کورد هیلاینە بی هەقشال و هژمارا دوژمنان زیدە کرێه.

“LOZAN'A DARBEDİR”

ههولا دووی ئی دهستنیشانکرنا سنورین کوردستانی ل سالا ۲۰۰۵ بوو ئهوزی جیبهجیکرنا ماددا ۱۴۰ یا دهستوری عیراقی بوو. ئهف مادده ئی نهاته جیبهجیکرنا. دقئ ماددی دا ئی پیشنیارا نهجامدانا ریفراندومی ل دهقهرین ژ کوردستانی فهقهتیای دکر، بهئی حکومهتا عیراقی بوویه ئاستهنگ ل جیبهجیکرنا قئ ماددا دهستوری دا.

ههولا سیئ ژبو دهستنیشانکرنا سنورین کوردستانی ل ۲۵ ئهیلولا ۲۰۱۷ ریفراندوما سهرخومبوونی بوو. ۷۲٪ پشکاری د ریفراندومی دا کرن و ۹۳٪ دهنگین بهئی بدهستخوهفه ئینان(پهسهند ئینا)، بهئی حکومهتا عیراقی راگههاند کو دانپیدانی ب ریفراندومی ناکهت. ههروهسا تورکیا و ئیران و ئەمریکا و بهریتانیا و ئەلمانیا ... راگههاندن دانپیدانی ب ریفراندومی ناکهت ل ۱۶ چریا ئیکئ ۲۰۱۷ ب خیانهتهکا ناخحوییا کوردان ههولا سیئ ژی سهرکهقتن نهئینا.

وهک یا دیار ههولین زور ههنه کو سنورین کوردستانی نهئینه جیبهجیکرنا و بینه ئاستهنگ د دهستنیشانکرنا سنوراندان. ل قییری ب ناشکهرایی دیاردبیت بارودوخئ کوردستانی لگه ل داگیرکههین ئهفریقی جودایه. ل داگیرکههین ئهفریقی سنور ل سا ۱۸۸۵ هاتبوون کیشان و سهرخومبوون لدویف وان سنوران و مرگرتن. بهئی ل کوردستانی ئهف سنوره ناهینه دهستنیشانکرنا و داخوازی و ئیرادهیا گهئ کورد ل پیش چاف و مرناکرنا.

ل ۷خزیرانا ۲۰۱۷ سهروکئ کوردستانی مهسعوود بارزانی دیارکریو :«دئ ل ۲۵ ئهیلولی ریفراندومی نهجام دهین و دئ پرساری ژ گهئ کورد کهین ئهئری ج هزردکهن دهریارهیی چارهئقیسی خوه» پشتی قئ روونکرئین دموهتین وهک عیراق، ئیران، تورکیا و سوریا و پاشان دموهتین وهک بهریتانیا و ئەلمانیا و ئەمریکا و پاشان ریکخراوین نیئدمولهتی یین وهک مللهتین ئیککرتی و کونفرانسئ ئیسلامی و ئیکهتیا ئهرووی پیشنیارکرنا قئ ریفراندومی نهجام نهدهن. و دیارکرنا « ئهف ریفراندومه بو کوردان باش نینه و ب زیانه». ئهفه رامانا وی چهندی ددهت دبیزیته کوردان « وه کوردان ماف نینه هوبن ریفراندومی بکهن، و پاشهروژ و چارهئقیسی خوه دیاریکهن، بتنی مه ماف ههیه چارهئقیسی ههوه دیاریکهین». لهورا ریفراندوما سهرخومبوونی یا ل دهئی دهستنیشانکرنا ل ۲۵ ئهیلولا ۲۰۱۷ هاتیه نهجامدان بهایهکی زور مهزن بخوهفه دبینیت و ههروهسا نهجامئ ریفراندومی ب بهایی تاپوویی یه.

دا سهرخومبوون و مرگرتن و سنورین فان داگیرکههان ل سالا ۱۸۸۵ ل ریکهقتاناما بهرلین هاتبوون دهستنیشانکرنا. داگیرکههین ئهفریقی سهرخومبوون لدویف فان سنوران و مرگرتن. دهئی داگیرکههان سهربهخوی و مرگرتین شهئری سنوران پهیدانهبوو، چونکی سنور ل سالا ۱۸۸۵ هاتبوون کیشان. و داگیرکههین بهریتانیا و پورتوگال، هولهندا، فهرنسا، ئسپانیا، بهلجیکا، ئیتالیا و ئەلمانیا هاتبوون دهستنیشانکرنا. و ئهو سنورین ل سالا ۱۸۸۵ نههاتنه کوهورین بتنی ل سالا ۱۹۹۳ ئهیرتیا ژ ئهسیوییا جودا بوو ول سالا ۲۰۱۱ ب ریفراندومی باشووری سودانی ژ سودانی جودا بوو و د نهجامدا هندهک کوهورین د سنوران دا پهیدابوون.

ل کوردستانی بارودوخ کهلهک جودایه. ل سالیین بیستان دا سهردهئی کومهلا کهلان کوردستان هاته پارچهکرنا و دابهشکرنا و ههر پارچهیهک وی ژلایی هیژین ئمیریالی و داگیرکاری فه هاته داگیرکرنا.

داگیرکهه ئاستهکی سیاسییه، ئهگهر چهند ئاستهکی نزم بیت ژی، بهئی ههر دیسان ئاستهکی سیاسییه. بو نمونه ئهگهر بیژین « کینیا داگیرکهها بهریتانیا» رامانا وی چهندی ددهت ئانکو سنورین کینیا بهری نوکه هاتینه دهستنیشانکرنا و وهلاتهک بناقی کینیا ههیه و مللهتهک جودا ل ویری دژیت و ژبو پاراستنا بهرژموندیین خوه یین ئابووری ژلایی والیهکی بهریتانی فه دهیته بریفهبرن. ژقی لایی فه کوردستان د ئاستی داگیرکههئ دا ئی نینه. و سنور نینن و چ ئاستین سیاسی نینن. ئهگهر ل سالیین بیستان کوردستان وهک ئنتیدابا (داگیرکهها) فهرنسی یان بهریتانی هاتبایه دامهزراندن، بی گومان بارودوخئ ئهفروکه یئ کوردستانی دا جودابیت. لهورا ئهفرو ئهه لسهر کیشهیهکی د ناخشین سهدسالان کیرهوبویه.

ل ریکهقتاناما ۱۱ ئادارا ۱۹۷۰ دناقهرا سهروکئ پارتی دیموکراتی کوردستان مهلا موستهفا بارزانی و سهروک و مزیرانی عیراقی سهدام حسینی دا هاتیهکرنا ریکهقتاناما دهستنیشانکرنا سنورین کوردستانی بوو. ریکهقتاناما ئوتونومی یا کوردستانی بوو، و بشئ چهندی دا سنورین کوردستانی هینه دهستنیشانکرنا، بهئی سهدام حسین ی ب ئهو هیزا ژ ئیران و تورکیا و سوریا و ئیکهتیا سوقیهت و ئەمریکا و وهلاتین عهرهیی و وهلاتین ئهرووی و مرگرتی بهندین گریدای ب کهرکووکئ فه جیبهجئ نهکر و ریفراندوما سنوری کوردستانی دهستشان بکهت نهجام نهدا. چونکی ئهف دموهته دژی جیبهجیکرنا ریکهقتانامی بوون.

بە ناوی خۆی مەزن وەرلوقان

کۆبوونهوهی ڕۆژی ١٧/٦/٢٠١٧ بێرووبی و گرتنک بوو

و دهستگه و تێگه به هاده به گه گوردستان و قوربانیهانی
 شه ههیدان، شانازییهکی گهوره به بوهوه نه و لایه نانهی
 به شهرداری کۆبوونهوه که بوون و بریاره میرووبیان را بووه وهی
 گه گه گوردستان ستوانی له رێگه ی ریفرااندوم دهنگ و وستی
 خۆی به جیهانیان گه یهینت.

سوایس بو خفا و بو پێشه رگه و جه ماوه ی سه ره به رزی
 گوردستان و سوایس بو نه و لایه نانهی به ههسته به بر سه یار تیه وه
 هه ئو ئی نیشتیمانی و بێرووبیان نواند. هه یار دارم نه م هه نفا وه
 بیهته هه وه ی به گرتی نیشتیمانی و ته با یه له ستوان لایه نه سیاسیهکان
 وستی گه گوردستان نه وه به که ده ستگه و ته کلانی که ما فینک
 سه رووستی گه گوردستانه، له رێگه ی ئاستی و دور له

توند تیری به ده ست به یینت. هه ره به و باره به وه ده مانه وی
 با سترین په یوه نده و لیکنگه یه شتخان له گه به غدا و در او سیکانان
 و ورتانی نا و جه که هه یینت.

نایه هه رگیز له یار که یه که ده ستگه و ته و سه ره که و ته کلانان
 به ره هه یه خۆیه شه هه یه نه مه کلانان.
 هزاران سه رو له گیانی پاک شه هه یه انی رێگه ی ئازادی.

نامهیا سه رو ک هه رێما کوردستان به ریز مه سعود بارزانی
 ب هه لکه هه یه سه نه کونا بریارا ریفرااندومی ژلای
 هه نه ک پارێن کوردستانه هه.

ئەنفال چ بوو؟

ل سەرى من ئاماژە ب جينوسايدا حەلەبچە ل ۱۶ ئادارا ۱۹۸۸ دابوو. سەرەراي تونديا قى جينوسايدى دى بىنين ل ھاڧىنى و ل پاييزا سالا ۱۹۸۸ ئەنفال ب تونديا خومقە بەردەموام بوو .

ئەنفال چ بوو؟

ھزرد ئەھالەكى دا بگەن ب دريژيا ۲۰-۲۵ مەتران و ۲-۳ مەتران بەرفرەھى و ۳ مەتران كوووربيت... ب مەكەينەيىن كارى پيش ومخت ھايتىنە كولان و بەرھەڧكرن. ھىزا ئاسايشا سەدام حسىنى بەرھەڧسپىدى ھىرش دكرن سەرگوندىن كوردان وژن، زەلام، گەنج، دانەمەرب زورى ژ مالىن وان دەرئىخستن ول كەمپەكى دووركومدكرن. بىشتى ھىزىن ئاسايشا عىراقى كەل وپەلپن مالىن وان تالان دكرن كوند و مالىن كوردان دوستن.

كوردىن ھايتىن كومكرن سى ھەتا چار رۇژان د ھىلانە بى خوارن و قەخوارن. پاشان ل سپىدەھىيەكى ژ وىرى دبرنە جەنى نھال بەرھەڧكرىن و ھەر ئەھالەكى ۷۵ كەس دبرن سەر و تىمەكا لەشكەرى يا (۱۱) كەسى ل وىرى بوون و ژ دووراتيا ۷-۸ مەتران ئەو كەسە گوللە باران دكرن و ئىك ئىك دكەڧتنە د نھالى دا، دبىت لدمەنى گوللەبارانكرنى ھەمى نەمى بن بۇ نەمۇنە ژبەركو ژنك دبوونە زرى بۇ زاروكىن خوە، دبىت زاروك نەمى بن، ل قىرى پىشتى كرىارا گوللەبارانكرنى ئىكسەر كرىارا ھاڧىتنا ئاخى دەستپىدكر، ب ئاخى ئەو نھال دەھتە داپوشىن.

ئەنفال ل ھاڧىنا سالا ۱۹۸۸ ژى ب شىوھىيەكى پلان داريژتى جىيەجى بوو. ل لايى گەرميان ھەمى كورد ب ژن، زەلام، گەنج، دانەمەر دبوونە نارمانجا ئەنفالى. قەكولينا عارف قورىانى ب ناقى « ژ ئومەريان ھەتا توبىزاوا» ب تىر و تەسەلى و ب بەلگە باس ل قان رویدانان دكەت.

ل قىرى پرسىيارا سەرەكى ئەڧەيە: سەدام حسىنى ورەيا جينوسايدكرنا كوردان ژ كىڧە ومەركرت؟

لسەر مە ھەولدا ئاماژە ب جينوسايدا حەلەبچە ل ۱۶ ئادارا ۱۹۸۸ بدەين. دەمى سەدام حسىنى جينوسايد ئەنجال داى، ئەگەر مللەتەن ئىككرتى، كونفرانسى ئىسلامى، ئىكەتيا عەرەبى، جقاتا ئەوروى، ئىكەتيا ئەوروى كارڧەدان يان دژايتە بەرامبەر قى كارەساتىن كرىان، و دەولەتەن ۋەك توركىيا و ئىران و سورىيا و ئەمريكا ، فەرەنسا، ئەلمانىا، بەرىتانىا ئىدانەيا سەدام حسىنى و كرىارىن وى كرىان. ئەرى دا سەدام حسىن شىت ب دريژيا ھاڧىنى لسەر ئەنفالى بەردەموام بيت؟

پرسىيارا دىتر يا گرنگ ئەوھ. ل ۷ خىرانا ۲۰۱۷ راكەھاندنا رىفراندومى ل ۲۵ ئەيلولا ۲۰۱۷ ھاھەكرن بەرامبەر قى روونكرنى رىكخراوين نىڧدەولەتى يىن ۋەك مللەتەن ئىككرتى و كونفرانسى ئىسلامى و ئىكەتيا ئەوروى، جقاتا ئەوروى، ئىكەتيا عەرەبى و دەولەتەن ۋەك بەرىتانىا و ئەلمانىا و ئەمريكا و دەولەتەن ۋەك عىراق، ئىران، توركىيا و سورىيا دژايتە خوە بۇ قى رىفراندومى دانە دياركرن بەلى سەرەراي قى چەندى لدمەنى دەستىشانكرى ھاھە ئەنجال دان.

نايا دژايتە رىفراندومى، رامانا ھندى نىنە كو دبىژنە كوردان ب زورى لگەل وى رزىمى بژى ئەوا تو جينوسايدكرى ؟ نايا بوچى ماف و ياساين نىڧدەولەتى بەرامبەر كوردان ناكەڧنە كارى؟

ئاوستوئىتر - Auschwitz - بارەگايى ئاسايشا سلېمانىي:

لگەل قان ھەردوو بەراوردىان ئەم دشىن بەراوردىا سىيى بگەين. ئەڧ بەراوردىە دناقبەرا كەمپا ئاوشوئىتر و بارەگايى ئاسايشا سلېمانىي دايە. ئەو زوردارى و ستەما ل ئاوشوئىتر دا ھايتە رویدان، ل بارەگايى ئاسايشا سلېمانىي ژى رویدا. بەلى جورەكى دى يى ستەمى ل بارەگايى ئاسايشا سلېمانىي ھەبوو لدمە ھىتلەرى نەبوو. ئەوژى ژوورا تىكدانا كەرامەتا ژنان بوو.

كىژ ژن، ب ژ رەنگى دبرنە قى ژوورى؟ كى كار لسەر تىكدانا كەرامەتا ژنان دكر؟ قەكۆلین لسەر قى بابەتى دى زانبارىن مە لسەر كوردان و كوردستانى، لسەر رۇژھەلاتا ناقىن، لسەر فلستىنى زىدەكەت و دەولەمەندكەت. بئىرە:

Kenan Makiya, Vahşet ve Sessizlik, Savaş, Diktatörlük Başkaldırı ve Arap Dünyası, Çev. Arif Karadağ, Avesta, Acil Kitaplar, 2003, İstanbul, s. 354-355)